

Η προσωπική εμπειρία ενός καρδιολόγου από την πορεία του στην Ευρωπαϊκή Καρδιολογική Εταιρεία

Δημήτρης Ρίχτερ MD, FESC, FAHA

Διευθυντής Καρδιολογικής Κλινικής Ευρωκλινικής Αθηνών - Πρόεδρος Council for Cardiology Practice (CCP) της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας (ESC) - Γενικός Γραμματέας ΕΛ.Ι.ΚΑΡ.

Όσο ενδιαφέρουσα και αν είναι, επιστημονικά, η ενασχόληση με την καρδιολογία στη χώρα μας και η παραγωγή γνώσης, περιέχει πάντα τον εγγενή περιορισμό πως δέχεται ερεθίσματα από τους ίδιους ανθρώπους, οι οποίοι, συνήθως, έχουν παρόμοιες ιατρικές εμπειρίες. Η επιστημονική πορεία στον ευρωπαϊκό χώρο εμπειρέχει νέες προκλήσεις, συνεργασία με ανθρώπους που εργάζονται και εκπαιδεύτηκαν σε τελείως διαφορετικά συστήματα και, βέβαια, την ανάγκη να ξανα-αποδείξεις από την αρχή την αξία σου, μιας και δεν έχεις ξανασυνεργαστεί με τους ανθρώπους αυτούς.

Το δικό μου Ευρωπαϊκό ταξίδι ξεκίνησε το 2012, όταν άρχισα να εκπροσωπώ τη χώρα μας στο συμβούλιο (council) των ιδιωτών καρδιολόγων της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας, όπου, από το 2018 μέχρι τώρα, ήμουν Πρόεδρος του συμβουλίου αυτού και θα κλείσω τη πορεία μου σε 2 έτη, με τη θητεία μου ως τέως πρόεδρος. Η εκλογή μου, το 2016, ως αντιπρόεδρου στις εκλογές του συμβουλίου, ήταν μία μεγάλη επιβράβευση της μέχρι τότε προσπάθειάς μου, αλλά και μεγάλη ευθύνη για τη συνέχεια. Οι στόχοι του συμβουλίου αυτού είναι η επιστημονική εκπαίδευση των ιδιωτών καρδιολόγων, οι οποίοι, όντας απομονωμένοι στα ιατρεία τους, δεν έχουν στενή επαφή με άλλες υποειδικότητες της καρδιολογίας και ως εκ τούτου αισθάνονται γνωσιακά απομονωμένοι, όταν έρχονται αντιμέτωποι με πολύπλοκα θέματα όλου του φάσματος της καρδιολογίας. Το συμβούλιο συμμετέχει στη διαμόρφωση του προγράμματος του ετήσιου ευρωπαϊκού καρδιολογικού συνεδρίου, στη διαμόρφωση των Ευρωπαϊκών κατευθυντηρίων οδηγιών με τη θεσμική εκπροσώπηση μελών του. Μέλη του συμβουλίου επίσης συμμετέχουν μετά από πρόσκληση σε άλλα συμβούλια και ομάδες εργασίας (working groups) διαφορετικών υποειδικοτήτων, που χρειάζονται και την οπτική ενός γενικού καρδιολόγου, καθώς και στην επιτροπή εκπόνησης κατευθυντηρίων οδηγιών όπου συζητείται και διαμορφώνεται ο τρόπος και η φιλοσοφία των οδηγιών, τί πρέπει να αλλάξει για να βελτιωθούν, ποιά πρέπει να είναι τα επόμενα θέματα κτλ. Επίσης, το συμβούλιο (CCP) εκδίδει ένα ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό περιοδικό για καρδιολόγους, αναλύοντας ένα διαφορετικό θέμα κάθε εβδομάδα, καλύπτοντας μέσα στο χρόνο όλο το φάσμα της καρδιολογίας και το οποίο πηγαίνει με email σε 56.000 καρδιολόγους παγκοσμίως. Είχα την τιμή να έχω συμμετάσχει, στα χρόνια αυτά της παρουσίας μου στο συμβούλιο σε όλες τις θεσμικές αυτές θέσεις.

Σίγουρα, ύψιστη τιμή ήταν η συμμετοχή μου 4 φορές

στη διαμόρφωση κατευθυντηρίων οδηγιών, κάτι το οποίο ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρον. Η ζύμωση μεταξύ ειδικών, για να καταλήξουν όλοι σε ένα τελικό κείμενο, με ατελείωτη συζήτηση και διαφωνίες-ψηφοφορίες για όλα τα καυτά ερωτηματικά, ήταν από τις έντονες στιγμές που σίγουρα θα θυμάμαι. Ένα άλλο πολύ σημαντικό σημείο που με εντυπωσίασε, ήταν όταν στην επιτροπή εκπόνησης κατευθυντηρίων οδηγιών, όπου ήμουν ένα από τα 20 μέλη της, συζητήθηκε το εάν θα έπρεπε να συμμετέχουν και ασθενείς στην εκπόνηση αυτών. Στις ομάδες αυτές εργασίας των κατευθυντηρίων οδηγιών συμμετέχουν μόνο ειδικοί ιατροί, που έχουν μακροχρόνια επιστημονική και δημιουργική ενασχόληση με τα θέματα αυτά (περίπου 20 άτομα για κάθε οδηγία). Σε μία από τις συνεδριάσεις είχε έρθει η εκπρόσωπος του συστήματος εκπόνησης κατευθυντηρίων οδηγιών της Μεγάλης Βρετανίας, που είναι η μόνη χώρα στο κόσμο που το έχει ήδη εισάγει στην πράξη, εδώ και χρόνια, το θέμα αυτό. Η εμπειρία τους ήταν πως η παρουσία ενός ασθενούς στο τραπέζι αυτό κάνει τους γιατρούς να σκέφτονται διαφορετικά. Μπαινίει πιο

έντονα σε πρώτο κάρδο ο ασθενής και οι ανάγκες του και γίνεται λιγότερο τεχνοκρατική η συζήτηση. Ένα από τα μεγάλα ερωτήματα ήταν, πώς επιλέγεται ο ασθενής αυτός. Το εντυπωσιακό είναι, πως δεν είναι εκπρόσωπος του ανάλογου συλλόγου ασθενών και δεν υποδεικνύεται από αυτόν. Είναι τυχαίοί άνθρωποι, όπου οι Βρετανοί βγάζουν μία πρόσκληση ενδιαφέροντος για συμμετοχή και μετά κάνουν τηλεφωνική συνέντευξη με όλους τους συμμετέχοντες. Οι καλύτεροι εξ αυτών σε κατανόηση, ικανότητα έκφρασης και γνώση της νόσου τους καλούνται για συνέντευξη από κοντά και επιλέγεται ο ένας συμμετέχων. Και λειτουργεί πολύ καλά ως σύστημα εδώ και έτη. Η μεγάλη διαφορά εδώ θα ήταν, πώς θα γίνει η επιλογή αυτή σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Τελικά, όμως, επιλέχθηκαν, με παρόμοια διαδικασία, 21 ασθενείς από 11 χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, οι οποίοι μετέβησαν στα κεντρικά γραφεία της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας στις Βρυξέλλες, όπου και ξεκίνησε η διαδικασία. Το 2021 θα έχουμε τις πρώτες Ευρωπαϊκές κατευθυντήριες οδηγίες και με συμμετοχή ασθενών.

Πώς διατηρείται η συνοχή και η προσωπική επαφή μεταξύ των ιατρών που συμμετέχουν σε όλες αυτές τις επιτροπές της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας; Κατ' αρχήν είναι το ετήσιο συνέδριο, που κρατάει 5 ημέρες, γίνεται κάθε χρόνο σε άλλη χώρα της Ευρώπης και συμμετέχουν πάνω από 35.000 καρδιολόγοι (το δεύτερο μεγαλύτερο συνέδριο παγκοσμίως). Επιπλέον υπάρχουν 2 συναντήσεις το χρόνο για όλους τους προέδρους και αντιπροέδρους όλων των επιτροπών (περίπου 150 άτομα συνολικά) στα γραφεία της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας στη Νίκαια Γαλλίας, καθώς και μία συνάντηση κάθε συμβουλίου, μία

φορά το χρόνο, σε κάποιο αεροδρόμιο της Ευρώπης, για ολόημερη σύσκεψη.

Κλείνοντας τον κύκλο αυτό (έναν κύκλο που έχουν κάνει αρκετοί Έλληνες καρδιολόγοι με κυρίαρχη φυσιολογία τον καθηγητή κ. Παναγιώτη Βάρδα, ο οποίος εκλέχθηκε Πρόεδρος όλης της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας), αισθάνομαι μεγάλη ικανοποίηση για την επιβράβευση που έλαβα, σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, για το έργο και την πορεία μου. Γνώρισα εις βάθος το πώς δημιουργούνται «ιατρικά ευαγγέλια», όπως οι κατευθυντήριες οδηγίες, και αισθάνθηκα πως έβαλα κι εγώ ένα λιθαράκι σε αυτές.

Η συναναστροφή με όλους αυτούς τους επιφανείς και πετυχημένους επαγγελματίες ανθρώπους σε βοηθάει να αποκτήσεις μία μεγαλύτερη ευρύτητα πνεύματος, όσον αφορά την καρδιολογία. Το τίμημα; Γιατί έχει σημαντικό τίμημα ένας τέτοιος ρόλος. Πολλές ώρες σε εργασία στον υπολογιστή, τηλεφωνήματα και τηλεδιασκέψεις σε τακτική βάση και συχνά αναχώρηση με την πτήση των 6 το πρωί για κάποια Ευρωπαϊκή πρωτεύουσα, για ολόημερη σύσκεψη και επιστροφή αργά την ίδια νύχτα. Μεγάλη κόπωση και, φυσικά, ένα τέτοιο εγχείρημα δεν μπορείς να το φέρεις με επιτυχία εις πέρας, διατηρώντας όλες τις εγχώριες δραστηριότητες, εάν δεν υπάρχει σημαντική στήριξη από την οικογένεια και τους συνεργάτες σου.

Χωρίς την αμέριστη βοήθεια και υπομονή της συζύγου μου, κατά κύριο λόγο, και τη συμπαράσταση των συνεργατών μου δεν θα τα είχα καταφέρει. Τους ευχαριστώ όλους πολύ που με βοήθησαν να ολοκληρώσω με επιτυχία αυτό το πολύ ενδιαφέρον διεθνές κεφάλαιο της ζωής μου στην Ευρωπαϊκή καρδιολογία. 🍀